Dragon Zoltán

Dragon Zoltán: Lacani Tünetek: Lacan.com és a Symptom

Szerző

Dragon Zoltán, MA, MPhil
Tanársegéd, Amerikanisztika Tanszék, Angol-Amerikai Intézet, SZTE
Kutatási terület: filmelmélet, filmadaptáció, vizuális kultúra, kultúra elméletek, pszichoanalízis

E-mail: zoltandragon@gmail.com
Honlap: http://members.chello.hu/dragon.zoltan

Dragon Zoltán

Dragon Zoltán: Lacani Tünetek: Lacan.com és a Symptom

Tulajdonképpen szeretnivaló honlappal találkozik az, aki veszi a fáradtságot, és ellátogat arra a furcsa helyre a weben, amely úgy hirdeti magát, hogy „lacan dot com is jacques lacan in the us", vagyis „a lacan pont com jacques lacan az egyesült államokban". Bohém szertelenség jellemzi a külalakot, mintha valamelyik analitikus dolgozószobájába vagy asztalához tévedtünk volna, és ott kukkantanánk körbe nagy érdeklődéssel: és való igaz, első ránézésre olyan, mintha nem is a látogató számára lenne összedobálva a sok hasznosnak tűnő iromány. Vizuálisan is a látogató zavarba ejtésén munkálkodnak a szerkesztők (már amennyiben testek és furcsa kép/zetek látványa zavarba ejtő tud lenni): a belépés mindig egy flash animáció, amely – mint az később kiderül – valamilyen módon kapcsolódik a *Lacanian Ink* címet viselő periodika témájához, a kezdő oldal háttere pedig egy frissítésenként változó kép, amely önmagában mindig érdekes életkép, táj vagy absztrakció, ám mivel a betűk és stílusok nem változnak, ez meglehetősen korlátozhatja néhol az információ meglelését.

Ha a szertelenség kezdeti sokkján felülemelkedünk, akkor látható, hogy a lacan.com valójában eleget látszik tenni küldetésének (minthogy itt *van* Lacan otthon az Egyesült Államokban), hiszen négy alapvető blokkot találhatunk: a legfontosabb a már említett *Lacanian Ink*, amely egy nyomtatott formátumú periodika, csupán részletek olvashatók a kiadványból; a *The Symptom* nevű online folyóirat; a *perfume* címet viselő szintén online, inkább művészetinek nevezhető lap; valamint a Wooster Press könyvkiadó, melynek kiadványai nagyjából a lacan.com témáira koncentrálódnak (valójában a lacani stúdiumok és a lacani hagyaték őre, Jacques-Alain Miller a „felvilágosult

http://www.la

A *Lacanian Ink* mindig az aktuális kiadvány cím- és hátlapjával szerepel az oldalon, ahol a tartalomjegyzékben szereplő cikkekre kattintva rövid ízelítőt olvashatunk az adott írásból. A szerzői gárda elég stabil: a szerkesztő Jozefina Ayerza szokásos bevezetőjét (mindig „to resume…" címmel közölve) követően Jacques-Alain Miller, Slavoj Žižek, Alain Badiou, néha Eric Laurent és Cathie Lebowitz szövegeit olvashatjuk – mindig egy adott téma köré gyűjtve (jelen esetben ez az Atya neve). A szövegrészletek mellé néhol képi illusztrációk kerülnek, amelyek nem mindig passzolnak az adott téma kifejtéséhez, viszont itt találjuk meg a rejtélyes kapcsolatot: a lap bevezető oldalán látható flash animáció a szövegekhez csatolt képekből áll össze. A *Lacanian Ink* menüpontjai közt megtalálhatjuk a szokásos „kötelezőket": archívum, szerzők, előfizetés, stb.: mind-mind vizuálisan elkülönülve, kerülve az egységesség látszatát is – pontosabban abban egységesek, hogy mind különbözik a másiktól. (Talán a jel saussure-i feltételét akarták ezzel tudtunkra adni, vagyis hogy különbözik B-től, aminek pedig A-tól és C-től is külön

Peggy Phelan: Eyeing the Body's Vanishing Point

A *perfume* egy kifejezetten képekkel foglalkozó online művészeti szaklap, amely azonban így vagy úgy mindig tartalmaz elméleti reflektációt (néhol enyhe politikummal fűszerezve – de ez Žižek és társai után talán már fel sem tűnik), ha mást nem, akkor a művész személyét (pl. Peggy Phelan is szerepel egy rajzzal: http://www.lacan.com/perfume/phelan.html). Némely vizuális installációnál (igen, néhány flash és gif animáció felér egy kisebbfajta installációval) a gyanútlan szörfölő képtelen szabadulni a gondolattól, hogy a *perfume* galériája egyáltalán nem véletlenül került a lacan.com tárhelyére: valójában a lacani témák elevenednek meg képi formában, és az is felderenghet, hogy a traumatikus Valós, a kimondhatatlan, szimbolizálhatatlan mélység legadekvátabb megjelenési-megjelenítési formáival találkozunk ehelyütt. Érdemes tehát elidőzni egy kicsit ebben a virtuális kiállítótérben, hiszen a kortárs művészet egy speciális szegletével ismerkedhetünk, mégpedig azzal, amely valószínűleg egyébként soha nem jutna el hozzánk. Ráadásul sok esetben kifejezetten az internetre szabott műalkotásokkal rukkol elő a *perfume*, ami

igazán egyedivé és izgalmassá teszi a lacan.com ezen részét, még akkor is, ha értelmetlenül átneveződnek bizonyos linkek (a „Symposia" néven futó fórum itt a „words talk" névre vált, a szerkesztővel történő kapcsolatfelvételt jelző „webmistress" link pedig meglehetősen enigmatikusan a „write her" felirattá változik – megnehezítendő a látogató navigációját). Mindenesetre mire a szörfölgető érdeklődő kellemesen elbarangolgat a lap labirintusában (mert a lap navigációján még az oldaltérkép funkció sem segít sokat), olyannyira hozzászokik a látszólag véletlenszerűen odabiggyesztett linkek és menüpontok sűrűjében, hogy maga is meglepődik, mennyi információt talál. És a jutalom sem marad el: még speciálisan lacani játékok is vannak ugyanis – ahol természetesen nem mi játszunk a játékokkal, hanem ők velünk (bár a neten keresgélve ezeknél szofisztikáltabbakkal is találkozhatunk, amelyek ráadásul kifejezetten lacani tanításokra, paradigmákra épülnek): itt azért a voodoo-babás feszültség levezető játszma egy kicsit kilóg a sorból, még ha jó poénnak véljük is.

Talán a *Lacanian Ink* és a *perfume* furcsa elegyének is lehetne tekinteni a *The Symptom* online folyóiratot, mely immár a hetedik számot adja közre. Bár nincs deklarált cél vagy önmeghatározás, a rövid, ám velős kategorizálás szerint a folyóirat témái: elmélet, költészet, fikció és kortárs művészet. Mondhatnánk, hogy tulajdonképpen minden, de a lap orientációja azért érezhető – az elmélet valamiképpen lacani, és meglepő módon (?) a további megjelölések is némiképpen kapcsolódnak a francia pszichoanalitikus témaköreihez. Az már csak meglepetés, hogy itt az angol nyelv mellett a francia, a spanyol és a német is belép a repertoárba. A Jacques-Alain Miller idézettel („Univerzalism versus globalization. This at least will be our US chapter – to be read as United Symptoms") operáló *The Symptom* egyik számomra legérdekesebb írása (ami valószínűleg sorozattá duzzadhat hamarosan) Alan Fair-től származik, a „Her or: The Lost Object. A film project" (http://www.lacan.com/fairplayf.htm), mely a lacani *obejt petit a* fogalmát „filmesíti meg", dialógusba hozva Lacant és Kristevát, zenei aláfestéssel, hetvenkilenc napot felölelő „történettel". Bár nincs hír a filmterv megvalósulásáról, az bizonyos, hogy a lacani elméletekre fogékony közönség köreiben tetszést aratna, mert kísérleti filmes jellegével együtt is valami olyan multimediális megfogalmazását adja egy absztrakt elméleti tényezőnek, amely talán még Lacannak is tetszene (bár ezt sosem lehet tudni – ismeretes, hogy a legadekvátabbnak tűnő, tőle származó idézeteken alapuló értelmezéseket is kikezdte).

Ami stabil a folyóiratban, az ismét a szűk körűnek is mondható szerzőgárda: Žižeknek a lap alján bérelt helye van – de ha nem ő ír, akkor biztosra vehetjük, hogy ugyanazon a helyen vagy vele készül interjú, vagy róla írnak összefoglaló cikkeket, de megtalálhatjuk Miller szövegeinek, beszédeinek, interjúinak fordítását vagy Badiou legfrissebb gondolatmeneteit is. A *Lacanian Ink*-nél azért mégis szélesebb a spektrum, hiszen itt olyan (néha kifejezetten a klinikum témáját érintő) szövegek és művészi projektek is helyet kapnak a lacan.com vizuális szertelenségét hűen követő oldalakon, amelyek még messze vannak a kanonizált lacani stúdiumoktól, ami azért dicséretes, mert ezen írások és megnyilvánulások nagy hányada kísérletező, tradíciófeszegető mű, ami arra utal, hogy a lacan.com köré igen aktív gondolkodó társaság szerveződött az évek alatt. Tény, ha online és egyéb publikációs megjelenésüket vesszük, akkor az új lacani stúdium zászlóshajójának is

vehetnénk a lacan.com-ot és agóráját, amivel a francia és angol (nem beszélve a brazil, portugál és spanyol) társak nem igazán tudnak versenyre kelni (lásd a rendszertelenül frissített és korántsem dinamikus oldalakat a *Mental Online* és a *Lacanian Praxis* tárhelyén – http://www.mental-nls.com/, melyek egyébként is egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek az angol nyelvű megjelenésre; vagy az inkább csak nagyon szakmai körökben ismert *London Society of the New Lacanian School* oldalait: http://www.londonsociety-nls.org.uk/).

Mire az érdeklődő böngészgető útja végére ér, már fel sem tűnik neki, hogy milyen könnyedén és otthonosan mozog a számonként változó arculatok és az állandó változatosságban megbúvó állandóságok között. Az is felmerülhet a látogató fejében, hogy amatőrnek álcázott profizmussal van dolga, amely hol csalogat, hol irritál – de nem engedi elhagyni a honlapot. A lacan.com tehát valóra váltja szlogenjét, miszerint ők lennének Lacan az Egyesült Államokban: tulajdonképpen olyan online és nyomtatott galaxist teremtettek az évek alatt, amely megkerülhetetlen és autentikus találkozóhelye lett minden Lacan és elmélete iránt érdeklődőnek. Ráadásul minden egyes látogatás új csemegével is kecsegtet: soha nem lehet kiszámítani, hogy például a *The Symptom* magazin milyen vizuális újítással rukkol elő, vagy hogy a honlap akár pár perc múlva is milyen egyedi képi megoldással üdvözöl. Van, akit ez zavar, van, akit szórakoztat – kétségtelen azonban, hogy az egész kezdeményezés véresen komoly, és messze van a kifulladástól. Szerencsére.

© Apertúra, 2006. Ősz | www.apertura.hu
webcím: https://www.apertura.hu/2006/osz/lacan/

